

שמות המתחילים במ"ם מוספית בגזרות שלמים, מרובעים, חפ"ן וחפ"ץ

(חלוקה על פי משמעויות המשקלים)

א. כלים ואכסירים

משקל	דוגמאות
מקטל מססם	<p>שלמים: מברג, מגהץ, מחשב, מפתח, מסמר, מסכת, מזרק, מבער, מסרק, מצנע, מצנח, מגפה, מדגש, מצבע, מכלב</p> <p>חפ"ן: מגב, מקב (מחורר)</p> <p>מגב מסכת (סטתוסקופ) מכלב</p>
מקטלה מססה	<p>שלמים: מגרסה, מגרפה, מצלמה, משאבה, מזמרה, מקפצה, מדבקה, מבחנה, מחרטה</p> <p>חפ"ן: מסכה</p> <p>חפ"ץ: מצבה</p> <p>מזמרה</p>
מקטלת מססת	<p>שלמים: מדפסת, מפסלת, מלחצת, מלקטת (פינצטה)</p> <p>חפ"ן: מגבת, מקבת (פטיש גדול וכבד)</p> <p>חפ"ץ: מצגת, מצקת</p> <p>מלקטת</p>
מקטלת מססת	<p>שלמים: מקלדת, מברשת, מרפזת, מסגרת, מרצדת (מוביל), מזחלת, מקטרות, מגררת, מסקרת (מסקרה), מרשתת (אינטרנט)</p> <p>מגררת</p>
מקטלת מססת	<p>שלמים: משקלת, משחלת, מכמרת (רשת דייגים גדולה)</p> <p>בכתיב מלא עם וי"ו: משקולת, משחולת, מכמורת</p> <p>משקולת</p>
מקטול מססום מקטול מססום	<p>שלמים: משקוף, מערוץ, מעצור, מרעום⁽¹⁾, מהלום⁽²⁾, מכתוף⁽³⁾, מרתוק⁽⁴⁾ / מכחול</p> <p>חפ"ן: מסור, מסוע, מפוש⁽⁵⁾, מקוש⁽⁶⁾, מסוק</p> <p>(1) מנגנון בפצצה, בנז או במוקש המפעיל את חומר הנפץ ומביא לפיצוץ המטען. (2) שוקר חשמלי (3) התקן לנשיאת נשק או מצלמה על הכתף (4) התקן להקשה על הדלת (5) סוג של מעדר (6) פטיש עץ קטן לנגינה על קסילופון או להקשה בתוף</p> <p>מפוש</p>
מקטל מססם	<p>שלמים: מחבר⁽⁶⁾, מלמד⁽⁷⁾</p> <p>חפ"ן: מגש, מקש, מתז</p> <p>חפ"ץ: מצע, מצת⁽⁸⁾</p> <p>(6) בליטה המשמשת לחיבור עצם כלשהו לעצם אחר (7) מקל ארוך ובקצהו וו מחודד לכיוון הבהמה החורשת ולזירויה (מלמד הפקר) (8) התקן הצתה במכונית (בלועזית plug)</p> <p>מצת</p>
(מק)טל (מ)סם	<p>חפ"ץ: צג [ז-צ-ג]⁽⁹⁾</p> <p>(9) חלק במכשיר אלקטרוני, למשל במחשב או בשעון ספרתי (דיגיטלי), שמוצג עליו מידע חזותי. בנטייה: צגים, צגי מחשב.</p>

כתב, ערך והגיה: אריאל חסון, הגימנסיה הריאלית, ראשון לציון

ג. נקואות

משקל	דוגמאות
מקטל מססם	שלמים: מְפָרֵץ, מְדַבֵּר, מְטַבֵּחַ, מְגַרֵשׁ, מְנַזֵּר, מְסַגֵּד, מְקַלֵּט, מְשַׁרְד, מְקַדֵּשׁ, מְשַׁטָּח לפני גרוניות בהנמכת תנועה: מְחַלֵּף, מְחַלֵּק, מְאַחֵז, מְעַנֵּן, מְאַהֵל
מקטלה מסססה	שלמים: מְסַפֵּרָה, מְדַרְכָּה, מְכַבֵּסָה, מְסַעֵדָה, מְזַבֵּלָה, מְפַקְדָה, מְשַׁטָּרָה, מְדַרְשָׁה לפני גרוניות בהנמכת תנועה: מְחַלְבָה, מְחַלְקָה, מְעַבְדָה חפ"ן (על דרך השלמים): מְנַבְטָה
מקטול מססום / מקטול מססום	שלמים: מְשַׁעוּל, מְסַתּוֹר, מְצַפּוֹר ⁽¹⁾ / מְרַכּוּל ⁽²⁾ , מְטַמוֹן חפ"ן: מְקוּף ⁽³⁾ (1) המילה נגזרה מן השורש צפ"ר, על פי פירוש הפועל צַפַּר בפסוק "מי יָרָא וְחָרַד יָשֵׁב וַיִּצְפֹּר מִהָרָה הַגִּלְעָד" (ספר שופטים); ויש המסבירים את מצפור כהלחם של מצפה וציפור (מתוך פרסום האקדמיה ללשון העברית). (2) סופרמרקט (3) תחום או מרחב תחת פיקוחו של שוטר (שוטר כזה נקרא שוטר מקוף).
מקטל מססם	שלמים: מְחַסֵּן חפ"ן: מְפַל, מְטַע

ד. עמ פאולה בניין קל

משקל	דוגמאות
מקטל מססם	מִן הַפּוֹעֵל רָדַף ← מְרַדֵּף; מִן הַפּוֹעֵל נָהַג ← מְנַהֵג דוגמאות נוספות: מְבַחֵן, מְבַדֵּק, מְדַגֵּם, מְכַרְז, מְטַרְד, מְפַלֵּט, מְשַׁחֵק, מְצַחֵק (סטנדאפ קומדי)

ה. נאצויות שונות

משקל	דוגמאות	משקל	דוגמאות
מקטלה	שלמים: מְמַלְכָה חפ"ן: מְטַלָּה, מְפַלָּה, מְטַרְחָה, מְתַנָּה חפ"ן: מְצַבָּה (בסמיכות: מְצַבֵּת כוח אדם)	מקטל	שלמים: מְרַקֵּעַ ⁽⁵⁾ , מְצַחֵף ⁽⁶⁾ לפני גרוניות בהנמכת תנועה: מְחַנֵּק, מְחַפֵּד, מְאַמֵּר
מקטלה	שלמים: מְשַׁאֲלָה, מְפַלְגָה, מְגַבְלָה	מקטל	חפ"ן: מְבַטֵּט, מְסַעֵע, מְכַר, מְקַף חפ"ן: מְצַבֵּב, מְצַג
מקטלה	שלמים: מְמַשְׁלָה, מְרַכֵּבָה, מְלַתְחָה	מקטל	שלמים: מְשַׁבֵּר
מקטלת	שלמים: מְשַׁכְּרָת, מְלַכְדָת, מְעַבְרָת חפ"ן: מְפַלֵּט	מקטל	שלמים: מְשַׁבֵּר
מקטלת	שלמים: מְשַׁמְרָת, מְכַמְנֵת ⁽⁴⁾	מקטול / מקטול	שלמים: מְחַזְזוֹר, מְחַסּוֹר, מְתַכּוֹן / מְכַשּׁוּל
מקטלה	שלמים: מְכַשְׁלָה, מְדַמְנָה, מְהַפְּכָה חפ"ן: מְגַפָּה		

(4) מארב משטרתי באמצעות מכשיר אלקטרוני לתפיסת עברייני תנועה. (5) לוח או רקע שעליו מקרינים סרטים או תמונות (screen).
(6) צורתו של סַפֵּר כפי שאנו מכירים כיום – גליונות נייר הכרוכים יחד מצד ימין או מצד שמאל, להבדיל ממגילה (מצחף בלועזית: קוֹדֵקס).

ה. צורות בינוני (משניות שונות)

משקל	דוגמאות
מקטל (בניין פעל) מססם	שלמים: מבקר, מנהל, מגדל, מרגל – מצלי מקצוע שלמים: מחדד, מנבש, מהדק – מצלי ומכשירים מרובעים: מתקנת, מהנדס, מאבטח – מצלי מקצוע מרובעים: מאורר, מערבב – מצלי ומכשירים
מקטיל (בניין הפעיל) מססים	שלמים: מלחין, מנהיג, מדריר, מדביר – מצלי מקצוע שלמים: מכשיר, מחליק שיער, מגדיר צמחים – מצלי ומכשירים חפ"ן: מציל, מגיה – מצלי מקצוע חפ"ן: מצית – מצלי ומכשירים
מתקטל (בניין התפעל) מתססם	שלמים: מתעמל, מתנדב – מצלי מקצוע / מצלי איסוק מרובעים: מתאגרף – מצלי מקצוע
מקטל (בניין פעל)* מססם	שלמים: מקבל, מטפח, משבח – מצלי תכונה מרובעים: ממשמע, מפרסם, משחרר – מצלי תכונה
מקטל (בניין הפעל)* מססם	שלמים: מבטל, מסמך – מצלי תכונה חפ"ן: מכר – מצלי תכונה ; משג – מצלי תכונה חפ"ן: מצב – מצלי תכונה ; מצג ⁽¹⁾

מערבב בטון

מצית

מתאגרף

מהדקים

* צורות הבינוני בבניינים פועל והופעל עשויות לשמש גם במשמעות של **מות תואר**, למשל: אדם מקובל, ספר משובח, איש מוכר, חייל ממושמע וכד'.
⁽¹⁾ מוצג הוא חפץ שמציגים לראווה בתערוכה או בתצוגה.

צילאכנו של המאיה

חיים באר

מגיה [שורש נ-ג-ה] הוא כל מי שעוסק בהגהה, כלומר בבדיקת דיוקו של טקסט הנערך לדפוס לפני מסירתו להדפסה. המגיה בודק את תקינות הכתיב, הפיסוק, הניקוד והתחביר, ואף מתקן שיבושים שנפלו בהעתקו או בהדפסו של כתב יד. הוראת השורש נ-ג-ה היא לזרוח או להפיץ אור. מלאכתו של המגיה היא להאיר את הטקסט, כלומר להופכו לברור ולמאיר עיניים לאחר שתוקנו בו כל שיבושי הלשון.

הסופר חיים באר, שבצעירותו היה מגיה בעיתון דבר, מספר על כך שאישים שונים נהגו לקרוא את הערות ההגהה שלו במטרה ללמוד מהן ולהשתפר (מצוטט בוויקיפדיה):

"הייתי כמובן אדם מאוד צעיר ועבודתי בדבר הייתה זמנית וזוטררה, זאת אומרת הייתי מגיה. אבל כמגיה, נפגשתי עם אישים מאוד מעניינים. בחדר המגיהים אז, באותה תקופה מוקדמת של 63-65, ישבו גדולי עולם. יזהר היה כותב מאמרים בדבר והיה בא לקרוא הגהה, היה שטיינמן, היה סדן, אפילו שזר אני זוכר, היה לפעמים מגיע, לבוא לקרוא הגהה." – מתוך גיליון מיוחד של עיתון **דבר**, 24.9.2004, צורף לעיתון **הארץ**.